

بسمه تعالی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی قزوین

معاونت پژوهشی
فرم پیش نویس طرح پژوهشی

عنوان طرح:

بررسی بروز آسیب ناشی از سوزن و توزیع عوامل خطر آن در پرستاران بیمارستان های شهر قزوین در سال ۱۳۸۹

نام و نام خانوادگی مجری / مجریان:

رضا ضیغمی - جلیل عظیمیان - مرجان حقی

دانشکده/مرکز تحقیقاتی:

دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین

الف-۱- عنوان طرح به فارسی:

بررسی بروز آسیب ناشی از سوزن و توزیع عوامل خطر آن در پرستاران بیمارستان های شهر قزوین در سال ۱۳۸۹

ب-۱-۲ عنوان طرح به انگلیسی:

The incidence and risk factor distribution of needle stick injuries among nurses at hospitals of Qazvin city in 1389.

بیان مساله

تماس پرسنل بخش بهداشت و درمان بویژه در بیمارستانها با عوامل بیماریزای منتقله از راه خون بواسطه آسیبهای برنده و نافذ سالهاست که موضوع تحقیقات و مقالات متعدد در سرتاسر دنیا است (۱). بر اساس گزارش رسمی مرکز کنترل بیماریهای آمریکا (CDC) ^۱ حداقل بیست نوع عامل پاتوژن می توانند از راه آسیبهای ناشی از سرسوزن (NS) ^۲ منتقل شوند که مهمترین آنها عبارتند از HIV ^۳، HBV ^۴، HCV ^۵، تب کوههای راکی، سیفیلیس، و حتی مالاریا (۲). بر اساس گزارش این مرکز و مطالعات

^۱ Centers for Disease Control

^۲ Needle Stick

^۳ Human immunodeficiency virus

^۴ Hepatitis B virus

^۵ Hepatitis C virus

انجام شده خطر آسیب ناشی از وسایل آلوده به HIV در کارکنان بهداشتی ۰/۳ درصد خطر احتمالی هپاتیت سی بین ۷/۲ تا ۱۰ درصد و خطر برای هپاتیت بی ۵ تا ۴۵ درصد است. بر اساس گزارش سازمان بهداشت جهانی، ۲/۵ درصد از کارکنان بهداشتی در سراسر جهان به دلیل تماس های شغلی به AIDS /HIV و ۴۰ درصد به هپاتیت بی و سی مبتلا شده اند.

در سراسر دنیا از جمله کشور ایران، پرستاران گروهی هستند که بواسطه تماس شغلی مداوم و داشتن مسئولیت اصلی درمان بیماران ، اغلب بیش از سایر کادر درمانی در معرض خطر NS هستند. یک مطالعه در کشور ترکیه نشان داد سابقه NS در بین پرستاران حدود ۸۰ درصد است (۳). در کشور چین نیز با بررسی بیش از ۱۹۰۰۰ پرستار شیوع بالای ۸۰ درصد گزارش شده است (۴). حتی در کشورهای توسعه یافته نیز شیوع NS در بین پرستاران بالاست (البته به مراتب کمتر از کشورهای توسعه نیافته). اسمیت و همکارانش (۲۰۰۶) در کشور ژاپن بروز یکساله NS را در بین پرستاران بالغ بر ۴۶ درصد گزارش کردند (۵). در کشور آمریکا نیز در سال ۲۰۰۷ وقوع سالانه آسیب ناشی از سرسوزن در بین پرستاران بخشهای جراحی و اتاق عمل حدود ۱۶ درصد برآورد شده است (۶). در کشور ما نیز در سالهای اخیر ابعاد مختلف آسیب ناشی از سرسوزن در موارد متعددی بررسی شده است. لطفی و همکارانش در شهر آستارا شیوع سابقه NS را در بین پرستاران ۶۷ درصد گزارش کردند (۷). آزادی و همکارانش نیز در پنج بیمارستان بزرگ شهر تهران نشان دادند حدود نیمی از پرستاران دارای سابقه NS هستند (۸).

نکته مهم این است که آمار فوق همگی مربوط به تحقیقات در دهه اخیر هستند و همانطور که مشاهده می شود علی رغم گذشت چند دهه تحقیقات روی جنبه های خطرناک و آسیب رسان پدیده NS در دنیا ، هنوز هم شیوع این حادثه در اغلب نقاط دنیا بالاست.

گرچه در مورد برخی از بیماریهای مرتبط با NS مانند هپاتیت B می توان با انجام واکسیناسیون قبل از تماس ، به مقدار قابل توجهی خطر ناشی از این حادثه را کاهش داد، اما در مواردی مانند بیماری ایدز هنوز هیچ واکسن موثری وجود ندارد و حتی در مورد بیماری هپاتیت C نه تنها پیشگیری اولیه بصورت واکسیناسیون امکانپذیر نیست بلکه هیچ درمان ضد ویروس موثری به عنوان پیشگیری بعد از تماس نیز تایید نشده است (۹). این در حالی است که در صورت آلودگی به ویروس هپاتیت C احتمال عفونت مزمن حدود ۸۰ درصد است و ۷۵ درصد مواد نیز به سیروز کبدی مبتلا می شوند و احتمال seroconversion به دنبال NS برای HCV حدود ۲ درصد است (۹).

بطور کلی خطر انتقال شغلی عفونتها به کارکنان بهداشتی و درمانی به سه عامل احتمال مواجهه، احتمال عفونی بودن منبع مواجهه و احتمال عفونی شدن میزبان در یکبار مواجهه بستگی دارد و از بین این سه عامل ، احتمال مواجهه بیشترین قابلیت برای مداخله و پیشگیری را دارد. (۱۰) آمار و ارقام فوق نشان می دهند انجام مداخلات موثر جهت کاهش موارد بروز NS بویژه در بین پرستاران ضرورتی اجتناب ناپذیر است. در صورت عدم اتخاذ تدابیر لازم علاوه بر خطر ابتلا به بیماری در پرسنل درمانی ، خطر خروج آن ها از عرصه فعالیت به دلیل ترس از بیماری، می تواند عواقب و آثار زیان بار اقتصادی و اجتماعی برای هر کشور را به دنبال داشته باشد. (۱۱) بدیهی است که اولین قدم برای انجام چنین مداخلاتی ، آگاهی از وضعیت موجود جامعه است. بنابراین این تحقیق با هدف تعیین میزان بروز آسیب ناشی از سوزن و توزیع عوامل خطر آن در پرستاران بیمارستان های شهر قزوین در سال ۱۳۹۰ انجام می شود تا بتواند در کنار سایر تحقیقات مشابه و همسو، اطلاعات ضروری و پایه را برای انجام مداخلات اثربخش و کارآمد فراهم آورد.

تعریف واژه ها:

- ۱- آسیب ناشی از سرسوزن : فرورفتن سرسوزن حین اقدامات درمانی در بدن در محیط بیمارستان
- ۲- پرستار: کارشناس پرستاری شاغل در بیمارستانهای شهر قزوین که در سال ۱۳۸۹ بطور حرفه ای فعالیت پرستاری انجام داده است.